

УДК 336.72

Русіна Юлія Олександрівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та
фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Губа Юлія Василівна

*студентка кафедри фінансів та
фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою існування кожного підприємства є отримання прибутку. Контроль аналізу фінансового стану підприємств дає можливість встановити: наскільки ефективно функціонує підприємство. У сучасних обставинах господарювання, дослідження фінансового стану підприємства – необхідна складова процесу управління підприємством. Основним напрямом його практичної реалізації є виявлення перспектив на збільшення продуктивності підприємства та визначення можливостей його розвитку.

Проблематиці управління фінансовим станом підприємств та ефективності його оцінки присвячено чимало публікацій, з числа яких потрібно особливо відзначити праці Г. І. Кіндрацької, А. О. Азарової, О. С. Габузь, М. С. Білик, Ю. Ю. Варланова та багатьох інших.

Перш за все, слід зауважити що фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність та використання фінансових ресурсів [3].

Метою статті є аналіз сутності, завдань і потреби комплексного аналізу фінансового стану підприємства, а крім того, узагальнення існуючих методів, принципів та методик аналізу.

Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися різні методи.

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичного інструментарію для оцінки фінансового стану підприємства [4].

Проаналізувавши наукові джерела авторів, які досліджували дану проблему, можна визначити наступні методи оцінки фінансового стану підприємства: коефіцієнтний, комплексний, інтегральний, беззбитковий та рівноважний [1, 3, 4].

Розглянемо та обґрунтуємо ефективність використання вищезазначених методів.

1. Коефіцієнтний метод являє собою аналіз системи коефіцієнтів, що відображають різні боки господарювання підприємства і беруть до уваги вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ на фінансовий стан підприємства. В табл. 1 наведена система напрямків та коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом.

Таблиця 1

Склад елементів оцінки фінансового стану підприємства

Напрямок	Коефіцієнти
Ліквідність	Коефіцієнт абсолютної ліквідності Коефіцієнт загальної ліквідності Коефіцієнт критичної ліквідності
Рентабельність	Коефіцієнт рентабельності активів Коефіцієнт рентабельності реалізації Коефіцієнт власного капіталу
Фінансова стійкість	Коефіцієнт автономії Коефіцієнт фінансового ризику Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
Ділова активність	Коефіцієнт оборотності активів Коефіцієнт оборотності власного капіталу Коефіцієнт оборотності основних засобів

(Побудовано автором на основі [1])

Ключовими недоліками цього методу є: трудомісткість, тобто досить складний процес формування результатів оцінки; відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що застосовуються в процесі аналізу; ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не зможуть бути інтерпретовані належним чином, так як значення для розрахунку завжди змінюються у часі.

Даним методом доцільно користуватися на підприємствах, які мають час для правильної інтерпретації результатів.

2. Комплексний метод дає можливість розкрити ті напрями в роботі підприємства, в яких виникають проблеми, а крім того визначаються причини їх виникнення. Це є великою перевагою цього методу. Проте є і мінуси. Так само як і попередній метод, він є трудомістким і відсутні нормативні значення багатьох коефіцієнтів і, як наслідок, це обмежує

застосування цього способу в практиці, особливо в період оперативної оцінки фінансового стану підприємства.

3. Щодо інтегрального методу — цей метод аналізу використовують ті підприємства, які прагнуть оцінити свій фінансовий стан за допомогою певного інтегрального показника [2].

Перевагами цього методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна в будь-який момент збагатити певною кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає можливість тримати «руку на пульсі».

Мінусом є те, що з'являється деяка суперечність визначень «платоспроможність» і «ліквідність». Загальні показники інтегрального методу оцінки фінансового стану підприємства наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Загальні показники інтегрального методу

Рівень платоспроможності	Рівень фінансової незалежності	Рівень якості активів
Коефіцієнт покриття	Коефіцієнт автономії	Частка високоліквідних активів
Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт фінансової стабільності	Коефіцієнт якості дебіторської заборгованості
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Коефіцієнт чистих обігових активів

(Побудовано автором на основі [2])

4. Якісним аспектом оцінки фінансового стану підприємства при застосуванні безбиткового способу виступає запас фінансової міцності підприємства, тобто виручка від реалізації, що підприємство має після проходження порогу рентабельності. Таким чином, чим вищий запас фінансової міцності у відсотках, тим стійкіший фінансовий стан підприємства [5].

Перевагою даного методу є те, що він містить показник безбитковості (базовий аспект діяльності підприємства) та витрати, тому є сучасним та практичним. Недоліком — він не узгоджується з такими гранями оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність, тобто він потребує подальшого розвитку.

5. Рівноважний метод ґрунтується на показниках ліквідності та оцінці фінансового стану підприємства з позицій досягнення балансу між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Цей метод перевірений всесвітнім досвідом. Його здійснення дало можливість визначити дев'ять характерних ситуацій фінансового стану

підприємства і створити належні поради загального характеру з метою досягнення фінансово-господарської рівноваги у разі відхилення підприємства від лінії рівноваги чи зони безпеки. Це є досить вагомим під час застосування даного методу. Проте, є певні недоліки, а саме: неможливість врахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищі.

Основними критеріями підбору того, або іншого методу оцінки можуть бути:

1. Часові обмеження, в разі, якщо оцінку слід реалізувати в найкоротший період, в такому випадку ніяк не рекомендовано користуватися коефіцієнтним, комплексним чи інтегральним методами.

2. Широта аналізу. Методи аналізу, як беззбитковий та рівноважний не приймають до уваги такі показники діяльності підприємства, як: конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ділова активність тощо.

3. Наявність доступу до детальної інформації про діяльність підприємства. У разі, якщо є така потреба, необхідно обрати комплексний або коефіцієнтний підхід [1].

У висновку можна зазначити, що аналіз фінансового стану підприємства надає високоякісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. В той же час, з метою її достовірності, застосування в процесі управлінських рішень розумно використовувати коефіцієнтний або комплексний метод, бо вони є найбільш обширними і охоплюють всі сфери діяльності підприємства.

Література

1. Азарова А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. — Вінниця: ВНТУ, 2010. — 172 с.
2. Варланов Ю. Ю., Варланов О. Ю. «Моделювання фінансового стану підприємств: сутнісний підхід до інтегрованої оцінки» Журнал «Економічні науки» — 2012. — № 59. — С. 139–146.
3. Габузь О. С. Управління фінансовим станом організації / О. С. Габузь // Економіка і менеджмент культури. — 2013. — № 1. — С. 69–74.
4. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. проф. А. Г. Загороднього. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2008. — 487 с.
5. Олексів І. Б., Фецуру Р. В. «Проблеми аналізу та оцінки фінансового стану підприємства» Журнал «Економічний вісник» — 2001. — № 68. — С. 256–263.